

Elpyvä Jukajärvi ja Jukajoki

– Pentti Hassisen kädentyö ja perinnetieto näkyy

Tero Mustonen yhteistyössä Selkien ja Alavi-Jukajärvi –kyläyhdistysten kunnostushankkeen kanssa.

Itä-Suomen suurin vesiensuojeluhanke lähti liikkeelle Selkien ja Alavin kylien voimin 2011. Sen laukaisi VAPO:n turvetuotantoalueelta päässeet happamat vedet, jotka tappoivat Jukajoen kalat 2010 ja 2011. Kylät toimivat ripeästi ja nyt koko 9000 hehtaarin valuma-alueella on käynnissä lukuisia sarja hoitotoimenpiteitä ja selvityksiä.

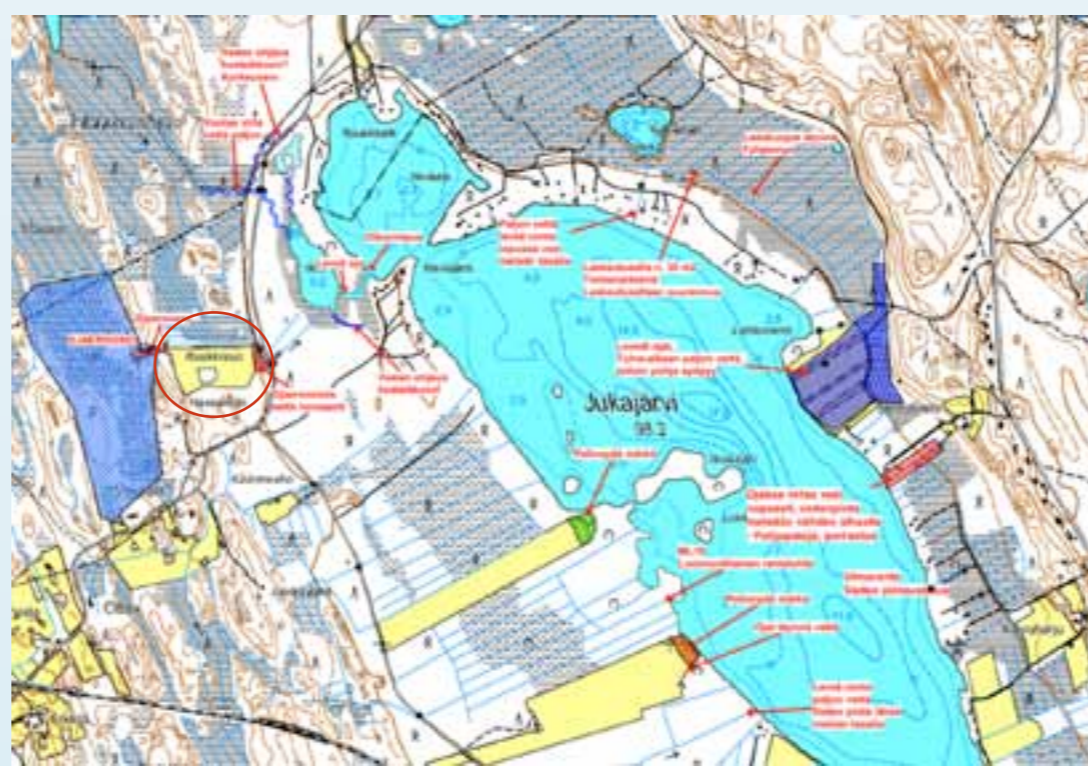
Hanke ei olisi mitään ilman kyläläisiä, ja perinteentaitajia, jotka muistavat järven ja joen elämästä oleellisia tietoja aina 1920- ja 1930-luvuilta alkaen. Tällaisia persoonia ovat muun muassa Eero Piipponen ja Pirkko Siltala.

Pentti Hassinen, syntynyt 1932, kuuluu

samaan ryhmään. Hän on taitava tarinankertoja, erämies ja pienviljelijä Jukajärven alueelta. Hoitohankkeen aikana Pentti päätti ryhtyä toimeen. Hän antoi oman Ruukkisuonsa käytettäväksi, kun Jukajärven tilaa ryhdyttiin kunnostamaan. Siitä tehtiin monille kyläläisille merkityksellinen kosteikko, suuruudeltaan yksi hehtaari.

Pentti Hassinen.
Kuva: Matti Pihlatie

Maastokartoituksen havaintoja järven rannan läheisellä valuma-alueella. (Maastotietokanta, © Maanmittauslaitos 2012; Valuma-aluejako, © SYKE 2012.)

Oravanmetsästys

Kyllä ihan koulussa ollessa piti jähä kotiin, kun oravan metsästys alako. Niin isän kanssa oravanmetälle tuonne. Se ol semmosta hommaa, kun se ol siihen aikaan arvokas, oravannahka. Niin isähän heitti joskus savotassa olon, pani hevosen talliin ja lähettiin oravanmetälle, sillä hankki paremmin, kun mitä savotassa sai rahhaa. Minun piti olla kaverina, jotta koputtelin puita, jotta isä sitten näki, että missä kohtiin se orava siellä heilahtaa ja ampu alas. Pienoiskivääri ol ja haulikko jotta, haulikolla se isä etupäässä, mie sitten rupesin pienärillä ampumaan, se vaan tarkka piti olla, jotta sai sattuumaan piähän, kun sitä ei saanu vielä runnakolle ampua. Se piti piähän sattua niin, että nahka jäipi ehjäksi. Markkinoille se isä vei ne semmoset alun toistasattaa kappaletta, se yleensä sai se isä niitä nahkoja sitten myyntiin; ja kirppuja vielä enempi. Myö suatiin siskotyttö kanssa ehtii isästä kirppuja, kun se sai aina oravat nylettyä iltasella. Kyllä myö maisteltiin oravanlihaa. Ei se vakituinen ruoka ollu, mutta kyllä se äiti laitto paistit siitä ja ihan hyvää se oli, kun ne sikkaa pisti siihen sekkaan, siihenhän tuli rasvaaki sitte, jotta ei ollu niin raakaa.

Lahnanpyynti

Lahnan kutuhan se oli, se pääkalastusmuoto ennen juhannusta ja juhannuksen aikaan isot lahnat sitten tulivat tuohon. Kuvulle nousivat niin, niitähän sitä sai sitten kolmekilosiakin sieltä varmasti tul ja, kahen kolomen kilon kieppeillä, kun ol niin ne oli jo ihan hyvän kokosta lahnaa.

Liistekatiska

Liistekatiska tai semmonen, järvenpohjaan oli lyöty, piti tietysti urkkii poikkeen sitte, ei sitä pystyny kallistamaan veneeseen sieltä. Kyllä se sai sieltä kallaa, siihen niin etes, tai meleko likellekin rantaan, ku siihen aikaanhan se syven tuosta, sittenkun tuo missä nyt on tuo rantapenkka niin rupes syvenemmään nopeasti, että meleko likellä rantaahan se oli.

Jukajärvi – hanke sai tukea muun muassa LEADER –rahoituksesta. Kuva: Matti Pihlatie

Pitkäranta, edessä Jukajoen suu.
Kuva: Matti Pihlatie

Lumimuutoksen hallitus tutustumassa Jukajoen tilanteeseen maaliskuussa 2013.
Kuva: Hilikka Heinonen

Pentin ajatuksia Jukajärvestä

Syntymämaisema

Tässä oon syntyny, tuolla saunassa oon kuulemma syntyny ja pikkunen mökki ol tuossa, missä asuttiin.

1930-luvulla ukin kanssa kalassa

Semmoset muistot on, kun kymmenvuotiaana tai vähän allekin ukin kanssa, tuon isänisän kanssa kalassa käytiin, se kepin kanssa kulukee nyttyttel tuonne järvelle. Mie olin soutumiehenä sitten, serkkupojan kanssakin aina porukassa oltiin ja olhan se tietysti Liisakin, siskotyttö apuna oltiin siellä. Se jäi vielä mieleen, kun tultiin tai menttiin, sitä piti aina mennä, mistähän se johtu, tuonne etemmä kallaan, että sitä ei ihan tästä piharannasta. Sitä piti mennä tuonne yläpähän järvee niin sanotusti. Ukilla oli tuo, semmosta kankaasta, oisko se nuista säkkillöistä tehynä purjeen. Sitä jos myötätuul sattu tullen tai männen, niin se nosti kepissä purjeen ja tultiin vappaalla poikkeen. Helepotti sitä soutumiehen hommaa, ja mukavahan se oli sieltä lieritellä hiljaa ku ei kummallakkaan, ei mulla ollu eikä ukilla ollu ennää kiirettä. Kyllähän niillä oli se, että ilimosta olivat tietosia silläkeinin, että sitä kallaankin lähettiin, kun heillä oli tiiossa, että kyllä se nyt kala liikkuu.

Ruukkisuon kosteikko.
Kuva: Matti Pihlatie

Järven lasku 1959

En mie muista, et siitä ois pahempii polemiikkii ois ollunna. Kyllähän tietysti kun, olhan siitä hyötyykin siitä laskusta, tietysti kuka kalasti ja tuolla rannoilla oli mökkiä, mökkiä tekivät ja silleen. Kun ves mäni niin alas, se veden pinta niin ne tietysti olivat vähän nyremiehellä siitä, kun vesi pillaantu, onhan ne nyt vähän tassaantunnu ne mielipitteet. Vaan sitten vielä, meidän rannaks sanon, missä on meilläkin rantamökki, se on tuo ranta ku meni semmoseks, uintipaikat hävis.

Toiveita järven tulevaisuudesta

No minun mielestä siinä, ku ois semmoset vehkeet, jotta pystys syventämmään sitä mutalikkoo, ottamaan poikkeen ja ne heinikot siitä sais etes vähemmäks, niin että siinä, sehän se korjais jo tätä rantaeläjien olotillaa. Onhan tässä eläjäki rannalla, kesäasukkaitakin, niin nehän oisivat mielellään semmosen puhtaamman veen äärellä, kesää viettäisivät, vaan se on tietysti utopistinen ajatus se, jotta sitä pystys saamaan. Ja nuo saarien välit, ku pystys puhistamaan, että vesi pystys virtailemaan, jotta se ei seisattus sinne. Sehän lissää vain tätä tilannetta, mikä nyt on siellä, sinne muotostuu lissää sitä mutalikkoo ja heinikkoo, että se estää veden virtauksen. Pitkäsaaren ja mantereen väli, senniin ku sais aukastua tuota, sieltähän piäsis vesi ympäri kiertämmään. Nythän siitä taitaa piästä kahlaamalla suureen, siihen Pitkänsuureen, se on niin matalaks männynnä.

Ajatuksia kosteikosta Ruukkisuolla

Se toivomus vain on, että tosiaan jollakin keinon tää menis etteenpäin, nää hommat mitä täällä nyt on käynnissä. Järven kunto korjaantus tuosta. Toivottavasti siitä on nyt se hyöty, eikä vain näköalapaikka, mistä oli alunperin lähtöki, jotta se korjais tuota veden tilannetta tuolla.